

12-X-1920

ISTRA

12-X-1934

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

RAPALSKI UGOVOR

je idealan mirovni ugovor za talijansku narodnu manjinu u Jugoslaviji. Ni jedan mirovni ugovor nije dao tolika i takova prava jednoj narodnoj manjini, kao što je to dao Rapalski Ugovor na jugoslovenskom primorju.

Glava sedma tog ugovora od 12. novembra 1920. godine glasi:
Vlada S. H. S. izjavljuje da priznaje u korist talijanskih građana u Dalmaciji sljedeće:

1) Koncesije, date od vlada i ostalih ustanova onih država koje je naslijedila Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca talijanskim državljanima ili građanima i koje ovi uživaju na osnovu koncesija zakonito stečenih do 12. novembra 1920. god., bit će potpuno poštovane, a vlada Kraljevine S. H. S. obavezuje se da održi sve obaveze ranijih vlada.

2) Kraljevina S. H. S. slaže se u tome, da će Talijani, koji su bili do 3. novembra 1918. god. pripadnici teritorije bivše Austro-Ugarske monarhije, koja je po ugovorima o miru sa Austrijom i sa Ugarskom i po ovom ugovoru priznata kao sastavni dio teritorija Kraljevine S. H. S., imati pravo opcije za talijansko državljanstvo, kroz godinu dana od dana stupanja na snagu ovog ugovora, i oslobađa ih obaveza da svoj domicil prenesu izvan njene teritorije. Oni će sačuvati pravo na upotrebu svoga jezika i na slobodno ispovijedanje svoje vjere, sa svim povlasticama koje iz toga prava proizlaze.

3) Doktorat i drugi univerzitetski nazivi, koje su građani Kraljevine S. H. S. već postigli na univerzitetima i na drugim zavodima za višu obrazovanje u Italiji, bit će priznati od vlade Kraljevine S. H. S. kao punovažni na nenoj teritoriji i priznat će im profesionalna prava jednaka onima koja potiču od doktorata i naziva na univerzitetima i drugim višim zavodima u Kraljevini S. H. S. — Pitanje o važenju viših nauka koje državljanima talijanski budu stekli u Kraljevini S. H. S., kao i državljanima S. H. S. u Italiji, bit će predmet naknadnih pregovora.

Da reasimiramo, radi jasnijeg razumijevanja, ono što dobiva talijanska manjina u Jugoslaviji:

Talijani u Dalmaciji zadržavaju sva ona prava, koja su imali za vrijeme Austro-Ugarske.

Talijani u Dalmaciji mogu optirati za Italiju i ujedno živjeti kao talijanski državljani i nadalje u Jugoslaviji sa svim pravima iz člana 1. Imaju pravo na upotrebu svoga jezika i na sva ona prava koja iz toga proizlaze.

Osim toga Talijani u Dalmaciji, koji su stekli talijanske više škole, imaju pravo na vršenje slobodnih profesija (advokati, liječnici itd.) kao i Jugosloveni.

Da vidimo kako su se Talijani tim ugovorom okoristili:

Po državnoj statistici od 1. juna 1930. god. na jugoslovenskom primorju od Sušaka do Kotora žive 4.900 talijanskih državljana. Većina tih optanata nije talijanske narodnosti. Oni žive u 95 raznih gradova i sela, ali samo u 7 mjesta ima ih preko 100, a u jednom preko hiljadu. Raspoređeni su ovako: Split 1.309, Krk 759, Sušak 644, Dubrovnik 503, Drenova 380, Korčula 380, Trogir 132, Šibenik 128. Ukupno: 4.235 u tih osam mjesta, dok je ostatak 665 lica razasut po 87 drugih raznih mjesta.

Te godine su Talijani imali na jugoslovenskom teritoriju 7 svojih osnovnih škola sa 329 djece. 4 zabavišta sa 98 djece i jednu žensku stručnu školu (u Krku) za 33 djece. Osim toga su imali 23 talijanske čitaonice i društva.

Talijani u Dalmaciji imaju u svim većim centrima svoju crkvu i svoga svećenika, koji vrši sve crkvene funkcije i uredske poslove na talijanskom jeziku. Talijani u Dalmaciji su članovi fašističkih organizacija za inostranstvo. Djeca talijanskih škola su članovi Opere Balila. Ta djeca idu svakog ljeta na ljetovanje u fašističke logore u Italiju. Što uče i za što se spremaju u tim logorima mi smo već u par navrata pisali. Ali niko nije nikada stavljao prepreke ni toj djeci ni odraslima.

Baš ovih dana javlja dnevna štampa jedan malo teži slučaj. Talijanski parobrod, na svom prolazu kroz naše vode, plove uz sam kraj grada Korčule. Svaki put ih na obali dočekaju talijanski optanci, koji raznim poklicima i mahanjem pozdravljaju Talijane sa parobroda. Pred par dana je talijanska lađa »Vulcania« vozila tako uz obalu Korčule jednu grupu fašista. Ti fašisti su, uz običajno demonstrativno pozdravljanje i pjevanje bacili na obalu i talijanske letke. U jednom takovom letku poručuju Dalmatincima da ne klonu, jer da će uskoro biti oslobođeni.

I — nikome ništa. Jer 4.900 Talijana na jugoslovenskom primorju štiti Rapalski ugovor. A najbolji dokaz da su i stvarno zaštićeni onako kako to Rapalski ugovor propisuje vidi se po tome što na sve talijanske na-

BARBARSKO POSTOPANJE ČRNOVRŠKEGA BRIGADIRJA Franca Lampeta pretepel do smrti

Idrija, 31. oktobra 1934. (Agis). — Naš list je u zadnjem času stalno pri-
našal vesti o aretacijah v Črnem vrhu in okolici, za katere se moramo zahvaliti črnovršskemu brigadirju, ki mu na žalost ne vemo imena. Iz nedolžnih ljudi je s prav sadističnim pretepanjem in trpinčenjem izvelkel neresnična izpričanja. V naslednjem hočemo opisati klasičen primer njegovega postopanja, ki menda nima primera na vsem Primorskem v zadnjem času.

Sredi preteklega meseca je omenjeni brigadir poklical k sebi Lampeta Franca, starega 25 let ki je služil za hlapeca pri Lampetu Ivanu v Črnem vrhu. Na njega je namreč padel sum, da je že

lansko leto zažgal, eno gospodarjevo hišo (Lampe I. ima namreč 2 hiši). Fant je seveda zanikal ker je bil pri vsej stvari popolnoma nedolžen. Ko pa je videl brigadir, da s svojimi besedami in znanjem ne doseže priznanja krivde, kar je hotel imeti, se je spravil nanj s silo. Pretepel ga je tako, da so morali poklicati svoje. Brigadir ga je namreč na tak način zdelal, da so vsi mislili, da ne bo mogel prenesti vseh muk in trpljenja, čeprav je bil močne telesne konstitucije. Takoj nato so ga prepe-ljali na njegov dom v Zadlog. Kakor vemo se ni njegovo stanje do sedaj skoro nič izboljšalo in je torej še vedno na kritični točki. Dobil je baže zelo tež-

ke notranje poškodbe posebno v trebuhu, na želodcu in prebavilih. Še sedaj, ko le malo zavziva, mu želodec in prebavni organi kar hitro odpovejo. Večkrat so morali tudi poklicati črnovrškega občinskega zdravnika dr. Learca N., da ga zdravi, ko ni več pomagala domača oskrba in pomoč. Ni upanja, da bi bil fant kdaj še popolnoma zdrav in gotovo ne bo več sposoben za kako telesno delo. — Naši ljudje so postali pravi rimski sužnji. Nimajo niti najelemenarnejših človeških pravic. Pritožiti se ne morejo nikamor, ker bi potem fašisti izvajali represalije. Italijanska oblastva na to prav lepo mirno gledajo in se nič ne brigajo.

POMERSKI ŽUPNIK FRANKI U ULOZI POLICAJCA

U crkvi prijeti ljudima da će ih denuncirati

Pula, novembra 1934. — U svim crkvama su se vršile molitve za kćer prijestolonasljednika Umberta, Mariju Piju. U Pomeru je župnik Franki održao tom zgodom u crkvi govor. Najprije je žalio što je u crkvu došlo tako malo svijeta. Zaprijetio je onima koji nisu došli i rekao je da mu je prefekt Cimoroni naredio da popiše sve ljude koji toga dana ne dođu u crkvu i da taj spisak donese njemu.

Rekao je, nadalje, da je on kao fašista i Talijan dužan da to učini i da će odmah

otići u Pulu i podnijeti prijavu, a oni koji neće da znadu, ni poslije 16 godina oslobođenja, da su u Italiji, neka sami snose posljedice.

Ovakovo postupanje župnika Frankija je uznemirilo pučanstvo, a i oni koji su bili nekada prvi Talijanaši, rogobore. Ne-koji pak, kojima je to neugodno, ali neće da se zamjere, govore po selu da je to župnik učinio na svoju ruku i da prefekt nije dao takovu naredbu.

Kako bilo da bilo — župnik Franki je ovog puta pokazao svoje pravo lice.

FINANCIJSKI STRAŽNIKI STRELJAJU NAŠE LJUDI

Franc Rener teško ranjen

Sežana, 2. XI. Na Vso Sveto se je v Štaku pri Sežani dogodil zopet žalosten slučaj, ki lasno priča koliko gorja moraju naši ljudje dnevno prestati pred nasiljem italijanskih mogotcev. Franceta Renera iz Štaka je namreč ovadil eden domačih rene-gatov, bivši karabinijer, da je kuhal žga-nje. Prišli so takoj finančni stražniki in Rener je bežal v gozd, da bi se skril pred njimi. Stražniki pa so za njim oddali 4 strele, ko se je Rener na njihov poziv že ustavil, in ga ranili v dolnji del noge. Prepeljali so ga v goriško bolnico, kjer pa ga ni nihče zdravil, tako da se mu je rana inficirala. Nato so ga službeno prepeljali v

tržaško bolnico, kjer so mu po 5 dneh od-rezali celo nogo.

Sedaj pa se finančni stražniki branijo, češ da je eden izmed njih padel in da se mu je puška sama od sebe sprožila (4 krat!) in tako slučajno ranila Renera. Renera so finančniki dobro poznali, pa so za njim streljali kljub temu, da to do sedaj pri njih ni bila navada. Čudno se pri vsej stvari zdi tudi to, zakaj niso operacijo iz-vršili takoj in zakaj ga niso takoj prepe-ljali v tržaško bolnico? France Rener ima 29 let, je oženjen in ima dva otroka. Tako Italijani upropaščajo naše ljudi.

TEROR OVRE U ČIČARIJI

Žalost naroda za blagopok. Kraljem Aleksandrom
»Ovra« u Vodicama — Godišnjica smrti pok. Ivana Juriševića

Vodice, novembra 1934 — Sa veli-
kom smo tugom primili vijest, koja nas je duboko ranila, da su ubili našega Kralja. Sve naše nade su sada pokopane. Svi smo utučeni i žalosni, kao da nam je u svakoj kući mrtvac.

Mi smo zadnjih dana septembra živili u velikoj strepnji. Sumnjali smo da će se dogoditi štogod velika, jer su prije smrti našega Kralja karabinjerske stanice dobile trostruka pojačanja, a i tajna policija je dan i noć jurila cestama. Bojali smo se da će Specijalni tribunal opet osuditi kojeg našeg čovjeka, jer takove sile nismo vi-djeli u našim selima, sve od smrti pok. Juriševića.

ZANIMIV GOVOR IDRIJSKEGA ŠOLSKEGA INSPEKTORJA

»Čez 10 let ne bo duha, ne sluha o slovenskem jeziku«

Idrija, 3. nov. 1934. (Agis). Dne 28. okt. t. l. so tudi v Novem svetu pri Godoviču posvetili novo šolo. Šolska zgradba ima pritličje in 1 nadstropje. Stala je baže čez 100.000 lir. Šola je tro-razredna, ter moderno in higijenično urejena. Blagoslovitvi je prisostvovalo mnogo občinstva posebno pa milicije. Prišel je tudi šolski inspektor iz Idrije, ki je imel ob tej priliki nagovor. Rekel je, da bo ta šola svetilnik italijanstva na vzhodu in mnogo takih prigodnost-nih besed. S povdarkom pa je še po-vedal, da čez 10 let ne bo ne duha ne sluha o slovenskem jeziku na tej zemlji,

ter dodal, da se bo slišal samo »naš le-pi italjski jezik«. — Besede g. inspektor-ja so nas spomnile na pretekle čase hi-tro po vojni, ko so se vzhiceni italijan-ski nacionalisti in fašisti pridruževali, da bo takoj izginil slovenski jezik ko bo prišel v dotiko z »višjo« italijansko kul-turo. Minilo pa je že 16 let, pregnali so vse naše učiteljstvo in intelektualce, to-da nikakor niso mogli izkoreniniti naše-ga jezika in našega človeka. Zastonj so vse šole, vse delo in trpljenje. Naroda, ki se zaveda svojega obstoja ni mogoče zatreti.

cionalne praznike slobodno niji talijanska zastava na svim zgradama društava i usta-nova talijanskih optanata, bez obzira jesu li ili nisu ta društva u istim zgradama u koj-ima su talijanska diplomatska predstavništva.

Baš radi svega toga smo na početku ustv-rdili da je Rapalski ugovor idealan mirovni

ugovor za talijansku nacionalnu manjinu u Jugoslaviji.

Ali — to je samo jedna strana medalje, koja je skovana u Rapalu 12. novembra 1920. godine.

Drugu stranu medalje ne prikazujemo na ovom mjestu. — Tone Peruško.

PAVŠIČ ANTON IZPUŠČEN PO ENO-MESEČNEM TRPLJENJU

Hotedršica, novembra. (Agis). — Naš list je poročal pred nedavnim časom da so italijanske oblasti na meji oz. karabinjerski brigadir izvabile Pav-šiča Franca, jugoslovenskega držav-ljana, da z njim uredi nekatere privat-ne zadeve. Mož nič hudega sluteč se je res podal, a nazaj ga nikakor ni hotelo biti. Takoj nato so ga v obmejni straž-nici aretirali in odpeljali v goriške za-pore, kjer je prebil 14 dni, nakar je bil po zaslišanju odpeljan v Videm. V vi-demskih zaporih je prebil nadaljnjih 15 dni. Tu so ga celo pretepal. Ker so su-mili, da je imel stike s črnovršskimi are-tiranci, so ga konfrontirali s Pivkom. Ko so videli, da ni imel nikakih vezl z njim in ostalimi je bil odpuščen iz vi-demskih zaporov. Vprašali so ga tudi če ima kaj denarja. Ko jim je povedal, da ima dinarje niso bili zadovoljni. Vkljenjenega so nato odpeljali v Gori-co, kjer je prebil 3 dni. Iz Gorice v Idri-jo so ga peljali v taksijo in nezvezane-ga. Iz Idrije na mejo pa zopet vkljenje-nega, kjer so ga golorokega kot so ga vlovili istotako izročili. Razen vsega te-ga so mu vzeli še obmejno legitimacijo, toda obljubili so mu, da jo bo kmalu zopet dobil.

Naručite »Jadranski kalendar«.

JOSIP BENET NA SVOBODI

V zaporu presedel za nič mesec dni

Kranjska gora, novembra. — (Agis). — Naš list, je poročal že pred meseci o aretaciji 70letnega posestnika Josipa Beneta, doma iz Bele pečl. Mož je nekaj mesecev presedel v preis-kovalnem zaporu, kjer so mu skušali dokazati razne delikte, pred vsem pa, da je vtihotapil iz Jugoslavije enega vola. Ker niso imeli nikakih dokazov za ob-dolžitve, so ga po večmesečnem zaporu pustili domov.

Privatna pisma pod strogo cenzuro

Samo odprta pisma sprejemajo

Ajdovščina, novembra 1934. — (Agis). — Na tukajšnji pošti sprejemajo in odpošiljajo le ona pisma, ki se odda-jajo odprta. Tako je vsa pismenska pošta pod strogo cenzuro političnih oblasti. Vzroki, ki so privedli oblasti do tega koraka, niso znani.

PISMA ODPIRAJO

Il. Bistrica, novembra 1934. — (Agis). — Že delj časa opažamo, da je pismenska pošta, zlasti ona, ki prihaja iz inozemstva, vsa pod strogo cenzuro. To cenzuro so dosedaj merodajni činitelji skrbno prikrivali. Zadnje čase pa se do-gaja, da posamezniki prejemajo kar od-prta pisma. Očividno imajo preveč de-la, pa ne zmorejo vsega ali pa se jim ne zdi vredno, ker vedo vsi za njih meto-de, tudi če jih prikrivajo.

MOLIMO DA SE USTRPE

svi oni koji su poslali novac za kalendare, a nisu ih još primili. Kalendari se već ra-zašili, ali radi velikog broja narudžaba nismo mogli svima poslati kalendare u isti mah. Molimo ih da se ustrpe, a kroz ovu sedmicu će svi naručitelji dobiti kalendare.

Ujedno molimo emigrantska društva, koja nisu još naručila kalendare da to učine čim prije.

Naručite džepni kalendar »Soča«.

NOVOLETO V FAŠISTIČNIM ITALIJI

Stari prazniki kakor so zadnjega v letu in 1 januar bodo menda počasi izginili ali pa vsaj stopili popolnoma v ozadje v fašistični Italiji. Vedno bolj in bolj pa stopa v ospredje 28 oktober, ko so pred 12 leti fašisti tako slavno za vzeli italijansko prestolico. Ob vsaki obletnici so fašisti priredili v pravom pomenu staro in noveletne zabave in svečanosti. Vsaka obletnica je bila vedno bolj svečana in praznična. Od takrat se je v Italiji uvedlo novo fašistično štetje, ki se je pričelo 28 oktobrom 1922. To se je predvsem videlo pri datumih, katerim so dostavljali še leto fašističnega vladanja. Dandanes gotovo ni človeka, da ne bi dodal k navadnemu datumu še fašističnega, kar bi gotovo bilo vzrok kakšnim sumnjam in nepriklanam. Konec fašističnega leta prinaša s seboj še marsikaj.

28 oktobra se po vsej Italiji posvetijo vsa javna dela, naredi se torej nekaka bilanca vsega, kar se je naredilo v onem letu. Zanimivo je bilo predvsem videti italijanske fašistične časopise. Ti so namreč prinašali cele strani pravih noveletnih voščil raznih tvrdk. Nadalje je zanimivo, da so otvorili novo justično leto na tržaškem sodišču 30 oktobra seveda na prav slovensen način.

Če bo šlo tako naprej s fašističnim koledarjem bodo sčasoma »odstavili« še marsikakega katoliškega svetnika in ga nadomestili s fašističnim. Prav nič čudnega ne bi bilo. (Agis.)

Otroški vrtci „Italie Redente“

11. Bistrica, 1. novembra 1934. — (Agis). — Na dan dvajsete obletnice pohoda na Rim so bistriški fašisti priredili manifestacijo, ki se je pričela z obhodom po trgu. V povorki so bili zlasti mnogoštevilno zastopane mladinske fašistične organizacije. Naša mladina, ki k takim cerimonijam nerada zahaja, zlasti v uniformah, ne, se mora odzvati, ker ji drugače preti kazen, njihovim staršem pa posledice. Zvečer je bila v »casa del fascio«, bivšemu sokolskemu domu, prireditev s plesom, katere so se morali udeležiti, poleg vseh uradnih oblasti, tudi vsi oni, ki imajo koncesijo in obrt. Vendar pa fašistične zabave kljub vsej reklami in žuganju ne dosežejo nikoli niti petine obiska, kot so ga bile deležne naše, sicer preproste, a vedno slajno uspele domače prireditve.

Surovi napadi na našo mladino!

11. Bistrica, 1. novembra 1934. — (Agis). — Ob priliki zadnje fašistične prireditve je bila organizirana povorka po našem trgu. Udeležiti bi se je morali vsi in to v uniformah, zlasti pa člani mladinskih fašističnih organizacij. Nekateri izmed skupine »avangardistov« so šli v povorko v civilnih oblekah. Ko pa je to zaznal vodja avangardistov, bančni uradnik Carisi, je neuniformirane mladeniče oklofotal in obrazil ter se repenčil nad njimi, da je bilo joj. Tako postopajo z našo mladino, katero nam hočejo »dobro« vzgojiti.

ITALIJA PRAVI PROPAGANDU ZA DALMACIJU I RADIO-APARATIMA

Sušak, 3. novembra. — Pred par dana sam ušao u jednu trgovinu radio-aparata na Rijeci. Medju ostalima video sam tu i jedan aparat tvrtke Marelli. Pomnijim pregledavanjem sam video na stražnjem dijelu aparata jednu sliku. Na toj slici je prikazana geografska karta Italije, ali sa cijelom Dalmacijom, preko toga liktorski snop, a naokolo natpis: »Prodati italijani«.

PULA PRIKLJUČENA AVIJONSKOJ MREŽI

Pula, novembra 1934. — I Pula je dobila priključak na avijonsku mrežu Trst, Ankona, Rijeka, Venecija. Prvi avijon se spustio 1. novembra. Fašisti su svečano dočekali dolazak prvog avijona. Naglasuju da je to dokaz kako se fašizam brine za Pulu. Medjutim su gradjani Pule skeptični, jer ako nisu veći pothvati mogli spasiti Pulu od propasti sigurno je neće spasiti ni jedan avijon na prolazu.

STRAHOVITI BROJ STEČAJEVA I PROTESTA MJENICA U ITALIJI

U prvih devet mjeseci palo je, prema službenom prikazu, pod stečaj 10.908 raznih trgovačkih i industrijskih poduzeća. U isto vrijeme protestirano je 613.001 mjenica, u ukupnom iznosu od 490.234.000 lira.

POŠTARINA ZA NAŠE KALENDARE

Više puta smo već oglašili u našem listu da kalendare dobivaju franko samo oni koji naruče oba kalendara zajedno, to jest »Soču« i »Jadranski kalendar«, a oni koji naruče samo jednoga snose sami poštanske troškove, koji iznose 1.50 din za veliki kalendar, a 0.50 din za mali. Radi toga ćemo priložiti čekove onima, koji nisu poslali za poštariju, a naručuju samo jedan kalendar, i molimo ih da nam svotu za poštarinu dostave čim prime kalendar, jer je cijena kalendara tako niska, za pravo režijska, da nam je nemoguće snositi i poštanske troškove za sam jedan kalendar.

ŽUPNI UPRAVITELJ BARBIŠ KONFINIRAN

Vzroki niso znani

11. Bistrica, novembra 1934. — (Agis). — Iz Voloske poročajo, da so politične oblasti konfinirale za dve leti župnega upravitelja v Brgudu Barbiša, doma iz Trnovega pri Il. Bistrici. Vzroki konfinacije niso znani, ravno tako ne podrobnosti, o katerih bomo prihodnjič poročali.

NADBISKUP MARGOTTI I „MARCIA SU ROMA“

»Evropejac, Talijan i fašista«

Trst, novembra 1934. »Regime fascista« od 31 oktobra donša jednu notico o goričkom nadbiskupu Margottiju. Kaže da je Margotti »svečenik dostojan svoga vremena, Evropejac, Talijan i fašista«. Ujedo donša i pismo koja su izmijenjena između Margottija i federalnog fašističkog sekretara. »Regime fascista« piše:

Nadbiskup Margotti je radi biskupske službe božje bio spriječen da prisustvuje proslavi 12 godišnjice »Pohoda na Rim«, pa je poslao federalnom fašističkom sekretaru slijedeće pismo:

»Vrlo mi je žao da 28. o. mj. neću moći

prisustvovati svečanoj proslavi 12 godišnjice slavne (gloriose) »Marcie su Roma«, jer ću biti zapriječen svečanom biskupskom službom božjom u isti sat. Šaljem iz dubine srca najljepše pozdrave i zanosno želim da čim više trijumfuje nacionalna stvar naše Italije. Izvolite primiti, uz pozdrave sa poštovanjem i želje za svako dobro«.

Federalni sekretar je odgovorio:

»Žalost koju ste mi izrazili radi nemogućnosti da prisustvujete proslavi »Pohoda na Rim« čini čast Vašoj prokušanoj ljubavi za domovinu itd.«

Italijanski kaplani prihajajo v slovenske župnije

Rovarenje italijanske duhovščine narašča

11. Bistrica, 1. novembra 1934. — (Agis). — Ni minil še mesec, ko nam je bivši italijanski kaplan, ki je bil prav za prav namešten kot ljudskošolski učitelj na deški šoli v Trnovem, oznanil raz prične v bistriški cerkvi, da je reški škof videl veliko potrebo nove duhovne moči. Kmalu na to se je pojavil pri nas nov kaplan, prejšnji pa je odšel. Ta novodošli fašistični podrepnik, je v tem kratkem času že popolnoma v svojem elementu. Kot doznavamo, je našega župnika Tabackyja, ki ni Slovenec, toda kot poštenjak je v napotje vsem »nepoštenjakovičem«, že tožil pri reškemu škofu. Pa tudi drugače se skuša uveljaviti. V trnovski farni cerkvi je hotel pri mašah za domačine uvesti italijan-

ske petje. Velika mržnja, na katero je natelet pri domačinih, ga je malo iznehadila. Zaslombo je dobil pri uradnih osebah, zlasti pri podeštatu, ki se je večkrat skušal vmešavati v cerkvene zadeve, pa je bil vselej odločno zavrnjen. Gotovo pa je, da bo še poskušal posebnost danes, ko ima v novodošlem kaplanu zagriznjena sotrudnika. Fašistične oblasti hočejo danes, ko so povsod, tudi v trgovskem in privatnem življenju zagospodarile, spraviti še cerkev v svoje pesti. Ponekod se jim je to posrečilo. A v vseh takih primerih so bile politične in cerkvene oblasti razočarane. Lahko še vnaprej povemo, da če bi tuji zagospodarili po naših cerkvah, bi ostale te prazne.

POLICIJSKI KOMESAR PALLANCE U LUPOGLAVI

napada župnika iz Dolenje vasi

Lupoglava, novembra 1934. — Komesar javne sigurnosti u Lupoglavi je neki Pallance, rodом iz Taormine na Siciliji. Strašno je opak. Proganja naše ljude gdje god može, a ne dađe im niti govoriti našim jezikom na javnim mjestima. Pogovara se da je u Taormini, na Siciliji, propio i prokaltio cijelo svoje imanje, koje mu je išlo na bubanj, i da se sada osvećuje na našem narodu.

Prošle nedjelje je velečasni župni upravitelj iz Dolenje vasi došao na stanicu u Lupoglavu, da otputuje u Trst. Na stanici

je župnik razgovarao s narodom. Uto je došao komesar Pallance i kada je čuo da župnik govori našim jezikom, skočio je k njemu, i počeo je na nj vikati. Psuvao ga je najgdnijim riječima, nazivao ga je lopovom i svinjarom (porcario) i derao se iz svega glasa: »Kada ćeš već jednom prestati da govoriš tim gadnim i svinjskim jezikom.«

Narod je ostao zaprepašten i ustrašen, a i nekoji prisutni Talijani su osudili takovo postupanje.

NOVE AKCIJE ZA ODNARODITEV NAŠEGA NARODA

Novi »Dopolavoro« na Primorskom

Trst, novembra 1934. (Agis). Dne 28 oktobra t. l. ob 12 obletnici fašističnega pohoda na Rim, so poleg drugih javnih del in ustanov otvorili z semi svečanostmi »dopolavore« in njegove odseke v teh vaseh: Bazovica, Dolina Slavina, Senožec, Divača, Lokve, Avber, Ključ, Boršt, Škofje, Škocjan, Vreme, Javorica, Barka, Studeno, Dolenja vas, Štorje, Košana, Dutovlje, Hruševje, Opčine in Razdrto. Omenjeni dopolavori imajo po več odsekov kakor dramatični, pevski, godbeni i t. d. Poleg tega imajo nekateri tudi knjižnice in celo radio aparate. Dopolavoro ima na Krasu 3 polne godbe in 18 knjižnic z 629 knjigami.

Za nov otroški vrtec je dala milica 15.000 lir in postojnska občina 10.000 lir. Obe zgradbi sprejmeta lahko do 80 otrok. V Studenem so zgradili poleg že

stare šole »Guido Nerl« še otroški vrtec, ki stane 60.000 lir. Hrustje je tudi dobilo novo šolo z dvema prostoroma. V Zagorju so sadanjo šolo prenesli v neko drugo privatno hišo, kjer so boljše zdravstvene razmere. V Sesljanu so naredili novo šolo, ki je stala 130.000 lir. Novo šolo ima tudi Doberdob. V Lazah pri Senožecah so morali vaščani zastoj zidati zgradbo. Slavina je dobila novo Casa del Balilla. V Rožni dolini pri Gorici so posvetili novo šolo »Francesco Scodnik«, v Bukovici pa novo šolo »Arnaldo Mussolini«. V občini Kanal so otvorili 3 nove šole.

Italijanski listi poročajo, da so delali »volontariamente«, t. j. prostovoljno in jih jako hvali. Gotovo ni vse to nič res, ampak so naše ljudi sa ta dela kar tako lepo prisilili, kot je to fašistična navada.

ŠIKANIRANJE NAŠIH LJUDI

Bezrazložna legitimiranja i apšenja

Golac, novembra 1934. U ove zadnje dane ne daju nam naše vlasti nikako mira. Na svakom nas koraku zastavljaju i legitimiraju, i to ne samo muškarce, nego i ženske. Čovjek ne smije da izađe iz kuće a da sobom ne ponese »karta d'indentita«, jer bi mu se znalo dogoditi da se ne vrati kući i da odeži nekoliko dana u apsu.

Dne 29 oktobra išla je jedna žena imenom Rupena Tereza rođj. Maglica sa vrećom i sprom da će nažeti malo trave. Otišla je po putu koji vodi prema Gradišću preko takozvanog mjesta

Viternjak. Na ovom su je putu sreli karabinjeri, koji su dolazili iz Materije, zaustavili su je i pitali legitimaciju. Pošto nije imala kod sebe nikakve legitimacije, uapsili su je i dotjerali u Materiju na općinu. Tu se iskazalo što je i tko je, ali ovi junaci nisu vjerovali u ovaj iskaz na općini, nego je brigadir poslao dva karabinjera na bleklima u naše selo da se još tačnije informiraju. Tekar kada su se ova dvojica karabinjera, vratila pustili su je na slobodu. Kući je došla sva shrvana od umora i straha. (Čič)

UTRJEVANJE MEJE ZAHTEVA VSEPOLNO ŽRTEV

Dve smrtni nesreči ob meji

Rateče, 4. novembra 1934. (Agis). — Ob meji na italijanski strani se z mržljivo naglo nadaljuje z utrjevanjem. Kakih sto metrov od meje ob glavni cesti že mesece kopljejo v hrib, ki ga mislijo zravnati. Pri teh delih se je zgodila pred dnevi nesreča. V hribu so kopale tri skupine, vsaka je štela po dvajset delavcev. Nenadoma pa se je iz neznanih vzrokov spostil s hriba plaz, ki je delavce zasul. Dve skupini sta se srečno rešili iz nesreče, tretja pa je ostala pod plazom. V petek, 26. oktobra, so po

večdnem reševanju prišli do ponesrečenih delavcev. Vsi prisotni so se prestrašili in na mestu nesreče je nastalo veliko vpitje, vse je drvelo tjaka. Prišel je tovrni avto, v katerega so položili ponesrečence. Koliko je mrtvih in koliko je ranjenih nihče ne ve, niti oni, ki so bili pri izkopavanju.

Pred štirimi tedni pa je pri delu ob vznožju hriba, ki leži ob levi strani železnice Rateče—Bela peč, zasulo tri delavce. Tudi za usodo teh treh ponesrečencev ne ve nihče.

Jedan predlog emigrantima

Sa raznih strana smo primili laskave pohvale o ovogodišnjim našim kalendarima. Osim toga su svi koji su kalendar do sada vidjeli izrazili čudjenje što takova knjiga kao »Jadranski kalendar« stoji samo 10 dinara, a tako bogat i ukusan džepni kalendar »Soča« samo 8 dinara.

Mi te kalendare prodajemo po režijskoj cijeni. Ne idemo za dobitkom već za propagandom. A dajemo ih uz tu cijenu radi toga što smo računali unapred na sarađnju svih emigranata. Računali smo da ćemo prodati cijelu na kladu od 5000 »Jadranskih kalendara« i 2500 kalendara »Soča«.

JER SAMO AKO PRODAMO SVE PRIMJERKE POKRIT ĆEMO TROŠKOVE,

koji su ogromni (štampa, klišei, poštarina, provizija prodavačima itd.)

Radi toga molimo svakog emigranta da proda po jedan kalendar jednom neemigrantu. Time vršimo propagandu za našu stvar među domaćima. Ujedo podupiremo našu štampu.

DAKLE: SVAKI EMIGRANT NEKA NARUČI PO DVA VELIKA I PO DVA MALA KALENDARA. JEDNOGA VELIKOGA I JEDNOGA MALOGA NEKA PRODA PRIJATELJU NEEMIGRANTU.

Nove osude Specijalnoga tribunala

Trst, novembra. U utorak 6. o. mj. održana je pred Specijalnim tribunalom rasprava protiv dr. Siona Segrea i protiv profesora turinskog sveučilišta Leona Ginzburga. Oni su optuženi da su pripadali antifašističkoj organizaciji »Giustizia e Libertas«.

Profesor Ginzburg je osuđen na 4 godine robije, a Segre na 3 godine.

KAKO SO KOMEMORIRALI KRALJA ALEKSANDRA I. PO ITALIJANSKIH ŠOLAH V JULIJSKI KRAJINI

Idrija, 5. nov. 1934. (Agis). — Dne 27. okt. so v vseh obmejnih šolah in ba je v vsej Juljski Krajini, kakor doznavamo na veliko čudo, komemorirali našega viteškoga Kralja Aleksandra I. Zedinitelja in to na prav zahrbtn način. Učitelji so razložili učencem nekaj njegovega življenjepisa, potem pa da so ga ubili Jugoslavlani sami, da je slabo vladal in podobno. Ne moremo si misliti večje zahrtnosti, ko se ital. časopisje še nekam dostojno obnaša napram temu gnusnemu zločinu, se z druge strani ista uradna Italija na nelep način nersramno laže in ne prikriva nobenih svojih misli. Namera je povsem jasna. Fašisti hočejo iz našega ljudstva v Juljski Krajini izbiti vsako misel na Jugoslavijo in jo zato kažejo v naslabi luči.

NAGRADE OBITELJIMA SA VIŠEDJECE I MLADIM BRAČNIM PAROVIMA U PULI

Pula, novembra. Općinski komesar D' Alessandro raspisao je natječaj za nagrade obiteljima sa više djece. Nagrade su slijedeće: 5 nagrada po 500 lira, koje će se dati talijanskim bračnim parovima, koji stanuju najmanje tri godine u gradu Puli i koji imaju najmanje troje djece i koji su od 28 oktobra 1933 (»Marcia su Roma«) do 28 oktobra 1934 imali još jedno dijete. Pet nagrada po 500 lira onim bračnim parovima koji su u tom istom roku (28/X 1933—28/X 1934) sklopili brak, a stanuju najmanje 3 godine u Puli.

Tu se o selima ne govori, jer i D' Alessandro i svi oni bi najvolili da se naši na selu nikako ni ne žene ni ne množe.

GOZDOVE OB MEJI SEKAJO

Rateče, oktobra 1934. — (Agis). — V naših gozdovih, ki so ostali pod Italijo vse leto sečejo drevje kar vprek, kakor jim pač pride. Nekaterim posestnikom so na ta način skoraj popolnoma uničili gozdove. Drevje, ki raste med novograjenimi utrdami in mejo tudi sekajo in ga odvažajo ali pa na mestu sežejo. Sklepa se, da delajo to zato, da bodo imeli prost pogled iz utrd čez mejo v našo dolino. Po nekaterih parcelah so izkopali vse grmovje s koreninami in ga nasajajo tik ob utrdah, na ta način skušajo zakriti delo, ki ga vršijo.

POPRAVILIŠTE U VENECIJI ZAPALILI PITOMCI UZ POKLIKE: DOLJE FAŠIZAM

»L' Unità« javlja: Mussolini je, između ostalih pronalazaka, izumio i to da sve takozvane mlade skitnice (t. j. sve one koji nemaju posla i nisu fašisti) sakupi u takozvane domove »naknadnog odgoja«. Jedan od takovih zavoda je u Veneciji na otoku Giudecca. Živinska disciplina i iskorištavanje tih mladića, koje ne uspijevaju da zarade ni najnužnije za zajedničku menzu, koja je svakim danom gora, dovela je do pobune. Šest stotina mladića je, u znak protesta, zapalilo dom. I dok je plamen uništavao zgradu, oni su vikali: »Dolje fašizam! Ubojice, hoće da unremu od gladi! Smrt Mussoliniu!«

Istraga, koja se povela svom brzinom i strogošću, uputila je Specijalnom tribunalu nekoliko desetina tih buntovnih pitomaca

ŠKOLA — KASARNA

Ministar za narodni odgoj Ercole (onaj isti, koji je izdao okružnicu o militarizaciji školske omladine, koju smo donijeli u prošlom broju) naredio je sada da svi učitelji osnovnih škola moraju za vrijeme pouke biti obučeni u fašističku uniformu. To isto vrijedi i za školske nadzornike i pokrajinske inspektore, kada su u uredu ili na inspekciji.

Svi oni koji imaju čast oficira milicije, nosit će tu uniformu, a ostali uniformu članova fašističke stranke. To vrijedi i za ženske.

»Giornale d'Italia« popratuje tu naredbu komentarom i kaže da to znači kako nastavnik nije više samo nastavnik, već oficir, odgojitelj i komandant mladih crnih košulja, koje se na taj način spremaju duševno i tjelesno za službu domovini.

Ludnica ili cirkus?

ZANIMIV FAŠISTIČNI „PATENT“

V fašističnu Italiju je najpomembniji događaj »Marcia su Roma« (pohod na Rim), ki ga je izvršio Mussolini 28. okt. 1922. s svojim »legijama«. Znano je, da je italijanski kralj ob tej prilici odbil udeležbo obsebnega stanja, sicer se bi mu ne posrečilo priti s tako lahkoto v prestolico. Ob vsaki obletnici tega pomembnega dogodka se vršijo povsod v Italiji svečane in pompozne povorke, katerih se posebno radi udeležijo tudi nekdanji »osvajalci« Rima. Čudno pa je to, da številno teh ob vsaki obletnici čudovito narašča, mesto da bi zaradi čisto naravnih razlogov (smrti itd.) padalo. Pri hierarhih je nastalo veliko razburjenje zaradi te nedovoljene prilastitve, toda hitro so našli za te neresnične »pohodarje« pravo sredstvo. »Pohod na Rim« so dali prav zaprav svojevrstno patentirati! Vsak, kdor se je tega pohoda udeležil je moral s osebam in dokumenti priti, da je bilo res, kad trdi. Višje oblasti so nato še nadalje raziskale njihovo pravilnost in šele potem je faš. stranka izdala vsakemu, ki je dokazal resničnost in pravilnost, »brevet« della Marcia su Roma. Toda kaj se je zgodilo? Vsi niso mogli dobiti tega »patenta«. Iznajdljivi fašisti so se kljub temu dokopali do njega s raznimi krivičnimi pričami in dokumenti. Pripomniti moramo, da za zadeva »nese«. Vsak, ki se s tem »patentom« iskaže, ima veliko prednost. To vpoštevajo pri podeljevanju državnih in drugih služb. S tem se daleč pride v Italiji in to marsiko dobro ve. Toda tudi tem iznajdlivcem so prišli na sled. V »Popolu d'Italia« beremo, da so izsledili marsikaterega tamed teh tičev. Vsi so bili potem vrženi iz fašistične stranke in bodo hudo kaznovani. Isto se je pripetilo z nekim faš. hierarhom. Torej je tudi »patenti« v fašistični Italiji bridka stvar. (AGIS)

FAŠISTIČKA ISKAZNICA ZA KČERKU TALIJANSKOG PRIJESTOLONASLJEDNIKA

»Giornale d'Italia« od 9 oktobra javlja: »Jučer ujutro je Princip Pijemonta pritrmo u privatnu audijenciju pretsjednika Pokrajinskog komiteta za balile advokata Maura Salzana. Pretsjednik je predao iskaznicu Mlade Talijanke za princezu Mariju Piju Savojsku. Prestolonasljednik je iskazao zadovoljstvo itd.«

Princeza Marija Pija, kći talijanskog prestolonasljednika Umberta bila je tom prilikom stara tačno — 11 dana.

ZANIMIVA RAZSODBA PRED SODIŠĆEM V ROTTERDAMU

Dr. van Ravensteyn, nizozemski zgodovinar in publicist je pred časom napisal za nek delavski časopis na Nizozemskem daljši članek o italijanskem fašizmu in njegovem prihodu na vladu. Med drugim je tudi rekel, da je bil uspeh fašizma preduslov odvisen »od prekršitve kralja, ki je po krivem prisegel na ustavo«. Italijanski konzul v Haagu ga je zato tožil zaradi razžalitve. O. brambo van Ravensteyna je prevzel senator Maurice Mendels ki si je preskrbel vse polno dokumentacij o stališču, ki ga je zavzemal ital. kralj pred in po pohodu na Rim, za katero je pričal bivši ministriški predsednik Francesco Nitti. V pismu, ki je bilo prečitano na sodišču, je Nitti jasno dokazal juridično in moralno odgovornost predno in potem, ko je prišel fašizem. Dokazal je preduslov njegove solidarnosti s Mussolinijem v vseh njegovih poznejših akcijah, ki so bile v nasprotju s ustavo in proti svobodi, časti in poglavitnim interesom italijanskega naroda. Sodnik je sprejel argumentacije bratiteljev in je opustil dr. van Ravensteyna ter obsodil indirektno italijanskega kralja, njegovega sokrivca Mussolinija in neprevidnega konzula, ki bo gotovo »gor plačal«, na plačilo vseh sodnijskih stroškov.

Nizozemska ni pač Italija... (Agis).

DANTE ALLIGHIERI — NIJEMAC?

Profesor Eduard Heick tvrdi u »Völkischer Beobachter« da u šilama Dante Allighieria nije tekla talijanska krv nego čista njemačka, jer da prezimo Allighieri nije drugo nego talijanizirano njemačko ime Aligern.

Talijane je to silno uzbunilo, tako da je čak i »Giornale d'Italia« ustao u obranu Danteovog talijanstva i u fašističkom žaru ustvrdio da je Göthe možda postalo od talijanskog Gote — a Schiller od Scille.

Šaljite pretplatu! Vršite svoju dužnost! Pri koncu smo godine.

TRST I TALIJANSKA POLITIKA

Položaj Trsta u očima američkog novinara — Italija i Njemačka

Američki novinar Knickerbocker, pisac poznatih knjiga o velikim svjetskim pitanjima, nedavno je napisao za časopis »Intransigent« članak o Trstu i talijanskoj politici. U tom članku piše Knickerbocker:

»Trst je ključ za izlaz na Jadransko more. Sto kilometara zračne linije dijeli Trst od austrijske granice. Bombaški avioni prelete tu daljinu za 30 minuta. Po cesti bi upotreblila motorizovana divizija šest sati da predje daljinu od 200 kilometara. Italija se baš zato najviše boji sjedinjenja Austrije s Njemačkom. Osim toga treba uzeti u obzir i njemačko stanovništvo Južnog Tirola, koje iznosi 250.000 duša. Pred pet godina je rimska vlada razglasila da je nekadnjim austrijski Južni Tirol potpuno potalijančilo. Uza sve to tih 250.000 Nijemaca je ostalo još uvijek Nijemcima.

Niko ne može sigurno tvrditi, da rat neće izbiti baš tu. U ovom času Talijani idu za tim da onemoguće narodnim socijalistima osvojenje Austrije.

Sa rasulom Austro-ugarske monarhije uspostavljena je bila malena republika, koja je zapravo branila talijanske koristi. Medjutim toj maloj Austriji prijeti narodno-socijalistička opasnost. Na sjevernoj tali-

janskoj granici bi se svakog časa mogao ukazati narod od 72 milijuna narodnih socijalista.

U tom slučaju bi bio Trst samo nekoliko kilometara od granice. Trst je vrlo lijepo i veliko pristanište. Svuda se vide moderni uređaji, električne naprave i brojne željezničke pruge. Ukratko, Trst je najbolje uređena talijanska luka. Kada bi se Austrija pripojila Njemačkoj, Trst bi postao glavni jadranski oslonac njemačkoga nacional-socijalizma. Da bi onemogućila njemačke zahtjeve u tom dijelu Evrope, Italija je sagradila nove strateške putove oko Brenera i postavila mnogo utvrda. Talijanske čete brane ujedno Južni Tirol i Trst.

Medjutim je gospodarski položaj Trsta očajan. Kada sam bio tamo bilo je u pristaništu samo 6 parobroda. Lanjske godine je iznosio promet preko Trsta 3 milijuna tona prama 6 milijuna tona u 1913. godini. Čim je Trst postao talijanski, izgubio je opsežno austro-ugarsko zaledje iz kojega je crpao svoju gospodarsku moć.

Knickerbocker zaključuje:

Pozornost Italije nije više okrenuta na talijansko-jugoslavensku granicu, već na Brenerski prolaz. (Slovenija).

MILITARIZACIJE FAŠISTIČNE ITALIJE

Nova uradna ustanova: Ispettorato pre- e post-militare

Trst, 5. nov. 1934 (Agis). — Fašistična vlada prav mrzljivo dela ne samo na političnem polju ampak tudi na vzgojnem in vojaškem. Pred kratkem smo poročali, da so fašisti ustanovili nov uradni propagandni urad, katerega načeljuje Mussolinijev nečak grof Ciano. Sedaj je vlada ustanovila nekaj vojaški urad: Ispettorato pre- e post-militare. Že samo ime pove, da se bo ta ustanova pečala predvsem z mladi- no predno gre k vojakom in potem ko pride od vojakov. Slovesno otvoren je bil s 29. oktobra, t. j. z novim fašističnim letom. Svoj sedež ima v palači »Viminale« v Rimu. Šef-inspektor je armadni general Fr. Grazioli, ki je pod direktno kontrolo Mussolinija. Ta organizacija, kot se uradno izjavlja, bo vezala vojno ministristvo, prometno ministristvo z režimskim organizacijami.

Kljub temu, da je bil ta inspektorat ustoličen šele 29. oktobra, je začel delovati prav za prav že s 1. oktobrom in je že do sedaj izdal tele zakone:

1. zakon o podaljšanju predvojaških vaj od 2 let na 3 t. j. neposredno do vstopa v vojaščino.

SVEČANO OTVARANJE KORPORATIVNOG SAVJETA

Bilansa dvanaestogodišnjice fašizma

U Rimu je Mussolini na svečan i teatralan način otvorio novi Korporativni savjet sastavljen od 22 korporacije. Ta je svečano održana na Campidogliu u velikoj sali Julija Cezara. Mussolini je tom zgodom rekao:

»Današnja kriza je kriza sistema, a to dokazuje sve ono što se do sada dogodilo i što se događa. Toga radi treba srčano ići k stvaranju jednog novog sistema, to je naš korporativni sistem.«

Tom zgodom donio je list »L' Unità«, kolega izdaju talijanski antifašisti-ljevičari u inostranstvu, bilansu dvanaestogodišnje fašizma i korporativnog sistema. Pod naslovom: »Italija iza 12 godina fašističke diktature« donša:

»Korporativna država« osigurava gospodarima i fašistima ekonomsku i političku kontrolu nad radnicima. Slobodu za buržoaziju, a glad i ropstvo za radnike.

Ekonomska kriza traje 5 godina. Ima najmanje 2 milijuna besposlenih industrijskih radnika, a najmanje milijun poljoprivrednih. Omladina je bez budućnosti. Ali usprkos krize gospodari vuku velike profite zahvaljujući intenzivnom iskorištavanju radnika.

Industrijska produkcija je pala za 10 po sto od lanjske godine.

Srednja radnička nadnica je pala na

„MANCHESTER GUARDIAN“ O SITUACIJI U ITALIJI

Iza pompe krije se bijeda, nezadovoljstvo i ugnjetavanje

Engleski liberalni list »Manchester Guardian« od 30 oktobra piše o Italiji sljedeće:

Službena talijanska vlast proslavila je svečano 12 godišnjicu »Pohoda na Rim«. Kakova se stvarnost krije iza te pompe? Je li 12 godina fašističke vladavine učinilo Italiju sretnijom nego što je bila prije, je li je ta vladavina učinila jačom i naprednijom? Nel liza sve te pompe ima bijede, nezadovoljstva i ugnjetavanja. Istina je da je Italija pogođena općom krizom — ali Italija je svojom fašističkom ekstremnom ideologijom pogoršala to zlo. Ali ta

polovica onoga što je iznašala 1927. godine.

Fondovi socijalnog osiguranja su besumnije porasli zahvaljujući povećanju kvote radničkih doprinosa, ali ti fondove upotrebljavaju za potpore industrije, a besposleni radnici ostaju bez pripomoći.

Žene i omladina dobivaju nadnicu, koja iznaša ispod polovine onoga što dobivaju odrasli — Materinstvo se ne zaštićuje.

Fašistička seljačka politika favorizira veliki posjed i upropastila je sitnog seljaka, zakupnika i napoličara. — Za male seljake ne postoji kredit; kredit dobivaju veleposjednici — Ogromni porezi upropaštavaju seljaka.

Škola je privilegija bogatih. Na Univerzi nema sinova radnika ni seljaka, jedino koje dijete većih posjednika.

Biti bolestan je za siromaha užas. Nema nikakove pomoći, već mora da čeka ozdravljenje onako, jer su lijekovi, liječnici i bolnice samo za bogate.

Talijanski radnici nemaju političkih prava.

List »L' Unità« je štampan u takovoj formi i na takovom papiru da mu je omogućeno kriomčarenje i rasturanje u Italiji iz čestih rasprava pred specijalnim tribunalom radi rasturanja ilegalne štampe vidi se da se slična štampa širi i čita u Italiji.

Matteotti i ostali pravi mučenici talijanske slobode koji izdaleka prevazilaze fiktivne fašističke mučenike, nisu bili slavljani prošle nedjelje u Firenci. Ali sve dok oni ne budu slavljani, i dok ulice, perivoji i spomenici Italije ne budu nosili njihova imena, mjesto današnjih imena tirana i terorista, Italija neće ponovno naći svoju pravu veličinu.

KDO VE KAJ O NJEM?

Alojz Lazar, sin pok. Tomaža, rođen leta 1912. u Idriji št. 263 (sedaj via Carducci 4) je pred nekaj meseci izginul z doma neznanu kam. Kdor bi kaj vedel o njem in kje se nahaja, naj nemudoma sporoči Podružnici lista »Istrea«, Ljubljana, Erjavčeva cesta 4. a

Nagrada Eduardu Šušmelu

Pred petnaest dana smo pisali o novom predlogu Eduarda Šušmela za promjenu imena mjesta u Ritječkoj provinciji. Predvidili smo bili da će jedini stvarni efekat te izmjene biti kakav »dekoracijuna« Šušmelu. Sada čitamo u »Piccolu« od 2 o. m. j., da je Šušmel odlikovan naslovom »grand' ufficiale della Corona d'Italia«.

Neka mu, zaslužić je. A mi ponovno predlažemo novopečenom grand'ufficijalu da promijeni i svoje ime, jer »grand'ufficiale« i Šušmel se nekako ne slaže.

TALIJANSKA FINANSIJSKA BILANSA

Prihodi 18 milijarda, a rashodi 24 milijarde i 678 milijuna lira

Već citirana »L' Unità« donša ovaj prikaz talijanske bilanse u prošloj godini: U prošloj godini je vlada — ne računajući, dakle, općine i pokrajine — oduzela narodu u ime raznih poreza oko 18 milijarda lira. Kako je fašistička vlada utrošila taj novac?

Na plaćanje kamata za dugove, i na pomoći industrijalcima i veleposjednicima, utrošeno je 13.376.000.000 lira.

Na plaće sucima, koji šalju u tamnice antifašiste i siromahe, utrošeno je 488.000.000 lira.

Za ugnjetavanje naroda u Libiji, Eritreji i Somaliji vlada je utrošila 459 milijuna lira.

Za plaće špijunima i policajcima utrošeno je 828 milijuna lira.

Troškovi za pripremanje rata iznašaju 4 milijarde 760 milijuna lira.

Za prosvjetu 1.756 milijuna, javni radovi 1.341 milijun, poljoprivreda 631 milijun, Ministarstvo korporacija 111 milijuna, vanjski poslovi 223 milijuna, željeznice i pošte 705 milijuna.

Sveukupno vlada je utrošila 24 milijarde 678 milijuna lira, to jest oko 7 milijardi više nego je ušlo u blagajnu.

PASIVA TALIJANSKE TRGOVAČKE BILANSE U RAZMJENI SA FRANCUSKOM

Lanjske godine suficit, a ove godine deficit. U prvih 8 mjeseci ove godine talijanska trgovačka bilansa u saobraćaju sa Francuskom je pasivna za 49.293.982 lira. — Talijanski import iz Francuske je iznosio 268.738.522 lire, a eksport u Francusku 219.445.040 lira.

Ta bilansa je tim značajnija, ako se uzme u obzir da je lanjske godine kroz to isto vrijeme talijanski eksport u Francusku bio za 37.948.833 lire veći nego import iz Francuske.

ZNAK PROPADANJA TALIJANSKE KULTURE POD FAŠIZMOM

Bilans izdavačkih knjižara. Ovogodišnje bilanse talijanskih izdavačkih poduzeća zaključuju se i ove godine velikim deficitom. Veliko milansko izdavačko preduzeće Treves ima ove godine deficit od 3.150.000 lira. Taj deficit će biti »pokriven« sniženjem osnovnog kapitala od 12 milijuna na 9.700.000 lira.

I veliko izdavačko preduzeće Mondadori iskazuje gubitak od 4.500.000 lira, koji će biti »pokriven« sniženjem glavnice od 18 milijuna na 13 milijuna.

TALIJANSKA „AMNESTIJA“

Agencija Stefani javlja 10 o. m. j.: Poslije amnestije Nj. Vel. Kralja povodom rođenja kćerke prestolonasljedničkog roda, do danas je pušteno iz zatvora 11.600 običnih zločinaca i 95 političkih krivaca. Time je puštanje pomilovanih lica završeno.

Kako izgleda ta »amnestija« za političke krivce neka to ilustrira ovaj slučaj, kojeg iznaša »Giustizia e Libertà«.

Nello Traquandi iz Firence bio je uapšen 30 oktobra 1930 zajedno sa Rossijem, Bauerom, Fancellom i drugima. Bio je osuđen na 7 godina robije. Amnestijom od 1932 snižena mu je kazna za 3 godine, tako da bi bio otpušten sada u novembru o. g., ali zadnja amnestija bi ga oslobodila bila već u septembru. Kako ne bi mogao izaći policija ga je dala osuditi na 4 godine konfinacije, i Traquandi je iz Regina Coelli odveden na Ponzu bez da je vidio svoju familiju prije toga. Iza četiri godine konfinacije izdržat će još tri godine policijskog nadzora.

Ali to nije osamljen slučaj. Slično se događa sa Alessandro Pertinijem, koji je još u zatvoru, premda bi bio morao da bude pušten odmah po proglašenju amnestije. Njegovi branitelji su intervenirali, ali bez uspjeha. Policija čeka da padne odluka o konfinaciji. Treba nadodati i to da je Pertini teško bolestan u tamnici.

Takovih slučajeva ima mnogo i to pokazuje pravo lice fašističke »amnestije«.

OTVORITEV NOVIH ŠOL

Trst, 30 okt. 1934 (Agis). — Dne 28. okt. t. l. je bilo na slovesen način otvoreno tudi mnogo novih šolskih poslopij. Vas Strm nica je imela prej samo eno šolo, ki jo je vzdrževala »Umanitaria« in samo eno učiteljico. Sedaj je dobila še eno šolsko zgradbo. To je otroški vrtec »Celestina Terruzzi«, ki ga vzdržuje »Italia Redenta«.

Naručite oba naša kalendara. Mi tada snosimo troškove poštarine. Oba kalendara stoje samo 18 dinara.

Naša kulturna kronika

PRVI PRIKAZI NAŠEGA KALENDARAR

Zagrebačke »Novosti« od 11. o. m. donajaju ovaj prikaz o našem ovogodišnjem velikom kalendaru:

Nije to kalendar, već zapravo vrlo uspjeli almanah, što su ga pod imenom Jadranski kalendar izdali jugoslavenski emigranti iz Julijske krajine. Omašna sveška od 224 stranice, oktav formata, s kalendarijem za 1935 godinu, tako je puna raznolikoga i probranoga sadržaja da zaslužuje punu pažnju publike, pogotovo kad taj Jadranski kalendar stoji samo 10 dinara. Urednik g. Tone Peruško okupio je oko tog kalendara-almanaha vanredne saradnike, koji su svi dali odlične priloge. Tako u prvom redu g. Lujo Vojnović u članku »Oko rapalskog ugovora« pottječa na strašnu činjenicu, kako su tadašnji naši državnički koji su bili glavni akteri kod stvaranja rapalskog ugovora sa nečuvanim sofizmima branili svoj grijeh, koga su počinili na našem narodu. Ove njegove retke zaista je vrijedno pročitati. Tu je i prilog g. Rikarda Katalinica Jeretova o njegovoj posljednjoj posjeti kod dr. Matka Laginje. Mieczyslaw Malecki prikazuje slavenske govore u Istri, Saša Santla piše o ženskoj narodnoj nošnji u Istri, Ernest Mumelter o borbi Južnog Tirola za materinji jezik, Viktor Car Emin piše o njegovom prvom susretu sa Franjom Flegom, Charles Loiseau o lažnom talijanstvu Rijeke, Režijane o fašizmu i gospodarstvu, Nikola Žic o hrvatskoj toponomistici u Istri, dr. Miran Kajin o zadugarstvu u Istri, S. K. prikazuje talijanski fašizam u borbi za Jadransko more, dr. Hugo Werk piše o Slavensvju Zadra kroz historiju, Mirko Breyer donajše prilog iz stare hrvatske književnosti u Istri, prof. Marin Pavlinović Kulturne i političke veze Dalmacije i Istre itd.

Tu smo spomenuli samo neke političke i kulturno-historijske članke. Naravno da je Jadranski kalendar pun krasnih crtica, novela, priča, pjesama koliko na našem jeziku, toliko i na raznim istarskim dijalektima. I ovo malo što je donešeno u tom kalendaru, tek je mali dokument golemog nacionalnog i kulturnog blaga što ga skriva Istra kao jedna od najčišćih kolijevki pravdnog slavenstva, koje je tu uz sve patnje ostalo sačuvano u svojoj čistoti kroz vijekove. Lijepu naslovnu sliku kalendara izradio je slikar Režek. Najtoplije preporučujemo nabavu ovog kalendara, urešenog mnogobrojnim originalnim slikama, crtežima, portretima i karikaturama.

*

Ljubljansko »Jutro« od 14. t. m. prinaša u rubriki: »Kulturni pregled« sledeće oceno našega koledarja:

»Jadranski kalendar«. Konzorcij lista »Istra« v Zagrebu je pravkar izdal koledar jugoslavenskih emigrantov iz Julijske Krajine z naslovom »Jadranski kalendar«. Ta publikacija presega po svoji vsebini in opremi običajno višino koledarjev ter je samo v čast izdajateljem in uredniku (Tonetu Perušku). »Jadranski kalendar« je prava ljudska čitanka o našem narodu v Julijski Krajini. Izmed številnih člankov opozarjamo na spomine diplomata Luja Vojnovića »Oko Rapalskog ugovora« na odlomek razprave Poljaka Mieczysława Maleckega o slovanskih narečjih Istre ter na članka Saša Santla »O ženski narodni noši v Julijski Krajini« in dr. Lava Čermelj »Zasebne slovanske ljudske šole v Trstu«. Obilno so zastopani avtorji iz Julijske Krajine, med njimi Slovenci Srečko Kosovel, Ivo Grahor, Ciril Kosmač, Ferdo Delak, Drago Balet, Bogomir Magajna, Karel Širok, Anica Črnejeva, Narte Velikonja, Igo Gruđen, Ante Gerbec, I. Legiša, Loize Bizjak. Objavljen je izbor iz naše lirike z goriškimi in primorskimi motivi. Slovenski del je torej zastopan dokaj obilno in dostojno. Izmed ostalih prispevkov opozarjamo na regionalistično liriko (Balota, Radetič, Drago Gervais), na osebnostne spomine (dr. Fr. Ilešič, R. Katalanič-Jeretov, Viktor Car-Emin), ter na zanimiv politično in kulturno zgodovinski material. Koledar so opremili z risbami naši umetniki, učinkovito naslovno stran v barvah pa je izdelal L. Režek. Z »Jadranskim kalendarom« so emigranti iz Julijske Krajine vnovič lepo pokazali svojo zvestobo domači zemlji in obenem razveselili kulturno aktivnost. Knjižica se priporoča sama po sebi.

*

Iučerašnje zagrebačke »Novosti« donajaju ponovno malu notico o »Jadranskom kalendaru«:

Izašao je iz štampe ovaj kalendar jugoslavenskih emigranata iz Italije. Po sadržaju, tehničkoj opremi, veličini i cijeni, to je najjeftinija edicija ove godine kod nas. Na 224 stranice teksta ima političkih članaka, književnih rasprava, novela, pjesama, a i čakavska lirika je bogato zastupana. Uz Rikarda Katalinič-Jeretova, koji je dao četiri pjesme u dijalektu, zastupani su sa čakavskom lirikom Mate Balota, Mate Dvorničić, a Drago Gervais je dao desetak svojih najnovijih čakavskih pjesama. Uz političke članke Luja Vojnovića i drugih, u kalendaru je i opširna dijalektološka radnja poljskog sveučilišnog profesora M. Maleckog sa kartom u četiri boje. Korice kalendara su izradile u 5 boja, a u tekstu ima oko 70 ilustracija, vinjeta, faksimila, fotomontaža itd. Kalendar stoji samo 10 dinara. Naručuje se kod lista »Istra«, Zagreb, Masarykova 28/II, kat. Telefon br. 67-80.

»Istra« izlazi svakog tjedna u petak. — Uredništvo uprava nalaze se u Zagrebu, Masarykova ulica 28, II. — Broj čakavskog računa 36.789. — Pretplata: Za cijelu godinu 50 dinara; za po godine 25 dinara; za inozemstvo dvostruko; za Ameriku 3 dolara na godinu. — Oglasi se računaju po cjeni ku. — Vlasnik i izdavač: KONZORCIJ »ISTRA«, Masarykova ul. 28, II. Telef. br. 67-80. — Urednik: Ivo Mihovilić, Jukićeva ul. 30. — Za uredništvo odgovara: Dr. Fran Brčić, advokat, Samostanska 6. — Tisak: Stečajna Jugoslavenska štampa d. d., Zagreb, Masarykova 28a. — Za tiskara odgovara Rudolf Polanović, Zagreb, Ilica broj 131.

IZ NAŠIH DRUŠTAVA

Obćni zbor društva Primorskih akad. star ešin v Ljubljani

Komemoracija blagopokojnega Kralja

Ljubljana, 13. novembra 1934. (Agis). V ponedeljek 12. t. m. se je vršil ob lepi udeležbi članstva redni občni zbor »Društva prim. akad. starešin« v Ljubljani. Občnemu zboru je predsedoval dr. R. Hlavaty. Pred prehodom na dnevi red se je predsednik v lepem govoru spomnil smrti viteškega Kralja Aleksandra I. Zedinitelja, ki ga je članstvo stoji poslušalo.

Predsednik je po tem podal kratko in točno poročilo zase in za tajnika. Po isto tako kratkem in izčrpnem poročilu blagajnika, je revizor dr. Prodan predlagal odboru razrešnico, ki je bila soglasno sprejeta. Iz poročil odbornikov je bilo razvidno sledeče: Odbor je organiziral v pretekli poslovni dobi tri sestanke, na katerih so govorili dr. Wilfan, dr. Čok in dr. Birs, na večeru posvećenem našem pesniku dr. Gradniku; odbor je dalje zbiral sredstva in kolikor mogoče podpiral akademike; z akademiki je držal stalne stike, zastopniki društva so se udeleževali stalno vseh javnih, zlasti rodoljubnih manifestacij in drugih prireditiv.

Po kratki prekinitvi občnega zbora so se vršile volitve. Dr. Dekleva je predlagal sledečo listo, ki je bila soglasno in z odobravanjem sprejeta: predsednik prof. Gorup Tone; odborniki: prof. Benulič, mag. phr. Logar in Bolto, dr. Hlavaty, dr. Božič in Strekelj; namestniki: dr. Prodan in dr. Dekleva; revizorji: dr. Furlan in dr. Čermelj.

Volitvam so sledile slučajnosti, ki so bile jasen izraz vsega hotenja članstva. Vsi predlogi in mnenja, ki so jih posamezniki stavili odboru so začrtali velikanski delokrog, ki ga mora vršiti in ki bi ga morala vršiti matica slovanske inteligence v emigraciji. V celotnem razgovoru pri slučajnostih, ki je zavzel največji del občnega zbora, se je zlasti ugotovilo: društvo mora v bodoče urediti sistematično pobiranje članarine, da zagotovi s tem v prvi vrsti sredstva za podpiranje našega inteligentnega naraščaja, ki živi v zelo slabih razmerah in na katerega mora organizacija polagati največjo pažnjo. Članarina ostane nezmanjšana, a odbor jo sme od primera do primera znižati. Prof. Rudolf

je utemeljeval naloge, ki jih ima društvo pri določevanju ideologije emigracije. Pozival je zlasti na disciplino. Utemeljevala se je še potreba, da bi društvo skrbelo za naša podeželska društva in jim pošiljalo predavatelje, ki jih žele. Na ta društva, ki so razen majhnih stikov, osamljena je treba polagati največjo pažnjo. Dalje je potrebna čim večja pažnja naši zunanji propagandi. V tem smislu je predlagal

prof. Grahor v imenu skupine rojakov, ki je istočasno sporočila to tudi Manjšinskemu institutu, da bi društvo oskrbelo izdajo brošure o vseh nasiljih, ki jih trpi naša manjšina. Ta brošura naj bi se tiskala v vseh svetovnih jezikih in bi se razposlala zlasti članom vseh Penklubov.

Sistematično pa bi se morala vršiti propaganda po radiju. Odboru se je povedalo, da izdela o vseh teh predlogih in mnenjih poročilo, ki bi se obravnavalo čim prej na enem prihodnjih sestankov. V debato v katero so zlasti posegli dr. Dekleva, dr. Vrčon, Strekelj, dr. Prodan, dr. Sfiligoj, prof. Šantel in drugi se je še ugotovila potreba najtesnejšega sodelovanja z akademiki in se sprejelo kot društveni lokal, lokal akademikov, dalje ima društvo nalogo prevzeti po deželi organiziranje starešinskih skupin in končno se je še sprejelo predlog, da bo društvo poslalo zastopstvo v odbor za postavitev spomenika kralju Aleksandru I. Ko je dr. Čermelj še opozoril na obletnico Rapala in na razmere ob tej obletnici, je predsednik prof. Gorup zaključil občni zbor z obljubo, da bo storil v sodelovanju z odborom vse, kar bo mogoče.

Emigracija in vsa javnost pričakuje, da bo akademsko starešinstvo zavzelo ono mesto, ki mu gre, da bo prevzelo nase vso odgovornost ogromnega dela ter ga izvedlo z odločnostjo in poštenjem. Kot sinovi, ki jih je najbolj teptani narod vzgojil, da ga bodo čuvali vedno in povsod, kot zastopniki tega naroda morajo prevzeti nase vse žrtve, da se čim preje uresniči njegove zahteve.

»ISTRA« U OSIJEKU ZA BLAGOPKOJNIM KRALJEM

Osijek, 2. novembra — Sudbina je htela da otvorenje naših prostorij (u Jägerovoj ulici) bude obilježeno komemoracijom za blagopokojnim Viteškim Kraljem Aleksandrom I. Ujediniteljem. U praznim sobama na crninom zastrtom zidu i nad jednim stolom sa zelenilom, stajala je Kraljeva slika uvijena u crno. — U nedjelju 14. oktobra u 10 sati skupili su se tu u svečanim odijelima članovi »Istre« iz

Osijeka, a bili su prisutni i delegati iz Baranje i Adolfova. Predsjednik prof. Ljudevit Čič održao je u dubokoj tišini komemorativno slovo o blagopokojnom Kralju. Ocrtao je život Velikoga Kralja kao velikog državnika, hrabrog vojskovođe i uzornog roditelja.

Otposlana je i sažalna brzojavka Maršalatu Dvora u Beogradu.

EMIGRANTI U OSIJEKU ZA NAŠE MUČENIKE

Osijek, 2. novembra 1934 — Na Svi Svete je osječka »Istra« na gornjogradskom groblju sv. Ane postavila lijevo od glavnog ulaza na prostranoj čistini veliki crni krst na uspomenu heroja mučenika su Bazovice i iz Pule. Na krstu su bila dva velika trnova vijenca. Jednoga su donijeli naši iz Adolfova sa kitama cvijeća.

Na krstu bila su ispisana imena: Gortana, Bidovca, Marušića, Miloša i Valenčića, a pod njim veliki zeleni vijenac sa natpisom »Istarskim mučenicima« i kandelio.

Već od ranog jutra crni krst sa trnovim vijencima svraćao je pozornost posjet-

nika groblja. Zastajali su, skidali šešire i kape i tiho se molili. Poslije podne okupila se je oko krsta brojna naša kolonija sa predsjednikom »Istre« prof. Lj. Čičom i ostalim odbornicima. Bila je prisutna brojna delegacija iz Adolfova. Zapaljene su i svijeće. U pol pet je u prisutnosti brojnih emigranata i velikog broja građanstva »Jug. muzičko društvo Štrosmajer« pod vodstvom g. Hladkija otpjevalo dvije tužalike. Svi prisutni saslušali su ih otkrivenih glava. Sa poklikom »Slava istarskim mučenicima«, ova je tužna svečanost završena.

Žalna svečanost društva »Soča« v Celju za pok. Kraljem

Celje, 4. novembra 1934. — Tako drugi dan po groznom zločinu v Maršellu se je zbrala celjska emigracija v društvenih prostorih v Narodnem domu. Društveni prostori so bili nabito polni. Pretresljiv je bil pogled na črno ovito sliko našega preljubljenega Kralja, pred katero so žalostno brlele tri skromne lučke. Ob straneh v podnožju sta stali slike naših bazoviških žrtev in heroja Gortana. Nad slikami bila v črnem floru jugoslovenska trobojnica s trnjevim vencem.

Točno ob 20 uri je povzel besedo društveni predsednik g. Reja Adolf ki je zbranimu občinstvu predložil povod žalne komemoracije. V vznešenih besedah je orisal Blagopokojnika kot vojskovodjo, vladarja — očeta, velikega Jugoslavana in propagatorja miru.

Nato je govoril g. dr. Mikuletič, ki je pok. Kralja orisal predvsem kot vojaka. Vojak, ki po končani vojni takoj preide na delo za mir in ohranitev miru.

Sledila je molitev, ki jo je predvajal odbornik g. Čebular. Konečno je govoril še g. Rakovšček, ki je zbrane opominjal, da ne smemo kloniti duhom, marveč da moramo to največjo nesrečo vseh nesreč prenesti samozvestno, ker vsakršen obup vodi le v pogubo. Zavedati se moramo, da prelita mučeniška kri mora le obroditi dober sad in da bo

Blagopokojnik kot vladar in naš kralj Matjaz vedno živel v narodu.

Po končanih govorih se je zbrano občinstvo poklonilo pok. Kralju s dolгим molkom. Tedaj ni bilo človeka, kateremu se niso zasolžile oči. Z vslikom »Slava« in »Živel Kralj Peter II.« se je občinstvo mirno razšlo.

KOMEMORACIJA V LAŠKEM

Laško, 5. novembra 1934 — V nedeljo, dne 4. novembra t. l. ob 9 uri so se na poziv društva »Orijem« zbrali rojaki v mali dvorani Sokolskega doma v Laškem. Predsednik organizacije je otvoril žalno spominsko proslavo s predavanjem, ki je globoko presunilo navzoče.

Solze v očeh navzočih so jasno pričale ganjenost ob prisposobi zadnje večerje pred junaško smrtjo bazoviških žrtev, ki jo je narod v zaslužjeni zemlji priredil sva-tom smrti, ki je prečel vso noč v molitvi in slika one žalostne in strašne noči v Beogradu, ko je svobodan narod plakal in prečel zadnjo noč v mrazu in dežju ob krsti mrtvega kralja.

Maršalatu dvora v Beogradu je bila odposlana sledeča brzojavka:

»Izgnanci, emigranti iz zemlje ob Soči in Jadranu objokujemo mrtvega kralja in vzklíkamo: živel kralj Peter II.«

Komemoracija Kralja Mučenika u Beogradu

Beograd, 12. novembra — Udruženje Istra—Trst—Gorica u Beogradu održalo je u nedelju 11. o. m. u društvenim prostorijama u Sarajevskoj ul. br. 5 kod »Jadrana« komemoraciju blagopok. Kralja Aleksandra I. Ujedinitelja.

Izvanredno posjećeni skup otvorio je društveni predsjednik g. Radikon. Nakon pročitanoz zapisnika daje g. predsjednik riječ Anti Lorencinu, potpredsjedniku Udruženja, koji je održao kraće predavanje.

Nakon govora potpredsjednika daje riječ g. predsjednik g. Mohoričiću, koji iznosi političku pozadinu Marselske tragedije.

Iza toga došla su na red razna društvena pitanja u kojima su mnogi članovi uzeli učešća. nakon čega je ovaj uspijeli skup zaključen.

KOMEMORACIJA U NIŠU

Niš, 13. novembra. Na Sve Svete naše udruženje »Istra, Trst, Gorica« je izradilo lijep vijenac i postavilo ga u vojničkoj kapeli niške tvrđave.

Polaganje tog vijenca od strane našeg udruženja kao uspomenu na mučeničku i herojsku smrt našeg blagopokojnog Viteškog Kralja Aleksandra I. Ujedinitelja učinilo je vrlo lijep atisak kod svih nacionalnih ustanova u Nišu.

Viši vojni svećenik gospodin Alojzije Dejak održao je govor pred skupljenim narodom, pa je izmedju ostaloga rekao:

»Braćo, Udruženje Istra, Trst, Gorica u neizmjerjnoj ljubavi prema svome Viteškom Blagopokojnome Kralju Aleksandru I. Ujedinitelju darovalo je na današnji dan ovaj našoj skromnoj crkvi vijenac. Darovali su ga ljudi iz onih krajeva u kojima se naša braća naš narod ne može ni u svojem jeziku pomoliti Gospodinu Bogu u svojim crkvama; iz onih krajeva u kojima je za-branjena svaka naša slavenska riječ.

Ugledajmo se na njih i ne zaboravimo ih.« Iza toga izmoliene su molitve, a na koncu su naši članovi otpjevali žalobnicu: »Vigred se povrne«.

IZ UREDNIŠTVA

SVE IZVJEŠTAJE SMO MORALI SKRATITI RADI POMANJKANJA PROSTORA, PA MOLIMO DA SE TO UVAŽI.

IZ DRUŠTVA »ISTRA« U ZAGREBU

IZJAVA

Na upite sa raznih strana izjavljujemo i ovim putem da društvo »Istra« u Zagrebu nema nikakove veze sa sastavljačima, izdavačima i raspačavačima knjige »ISTRA ZEMLJA MUKA« — koja je ove godine izašla u Zagrebu.

Zagreb, dne 10. novembra 1934.

Društvo »Istra« u Zagrebu.

ČLANSKI SASTANAK

Društvo »Istra« sazivlje članski sastanak, koji će se održati u nedjelju 25. novembra u 10 sati prije podne u društvenim prostorijama na trgu Kralja Aleksandra br. 4, radi dogovora za organizaciju prosvjetnih tečajeva.

VJEŽBA PJEVAČKOG ZBORA DRUŠTVA »ISTRE« U ZAGREBU

Budući da se u sriedu nije mogla držati pjevačka vježba, jer je zborovodja bio zauzet to će se naredna pjevačka vježba držati u subotu dne 17. o. m. u običajan sat. Pozivamo sve pjevače da u punom broju dodju na vježbu, kako bismo čim prije došli do vidnog uspjeha pred javnošću.

SEKCIJA ZA MEDJUSOBNU POMOĆ ČLANOVA DRUŠTVA »ISTRA« saziva za nedjelju, dne 18. o. m. u prostorijama gostione »Betonu« na Selskoj cesti u 10 sati članski sastanak, na koji se pozivaju svi Istrani onog dijela grada. Poslovni odbor.

DIPLOMSKI IZPIT

je položio na filozofski fakulteti ljubljanske univerze iz slavistike z dobrim uspjehom naš rojak in sotrudnik našega lista Lino Legiša, doma iz Mavhinj na Krasu. Čestitamo! Agis.

U FOND »ISTRE«

Čok Herman — Sv. Rok — Rogatec	20.—
Franjo Ivančič, sreski podnač.	
— Kutina, za prodane blokove	400.—
Dr. Kimovec — Kranj — z devizo: »Naj živi kdo ima korajzel«	32.—
Hrvat Jakob — Ljubljana	82.—
Ivan Ladavac — Pirot	8.—
Zorjal Franc — Beograd	14.—
Andrašić Josip — Sisak	14.—
U prošlom broju objavljeno	34.199.10

Ukupno . . . din 34.759.10